

รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31

THE MODEL FOR THE DEVELOPMENT OF ACADEMIC LEADERSHIP
BEHAVIORS OF HEADS OF FOREIGN LANGUAGES DEPARTMENT IN SCHOOLS
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 31

ปาริชาติ วัคควัทพงษ์¹
สมบูรณ์ ตันยะ²
สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่พึงประสงค์และที่เป็นอยู่จริงเพื่อสร้างรูปแบบและเพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่พึงประสงค์ ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่เป็นอยู่จริง ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบ และ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และการใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่พึงประสงค์ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 มี 3 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มี 8 พฤติกรรม การจัดการเรียนการสอน

มี 10 พฤติกรรม 2) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มี 6 พฤติกรรม 3) ด้านการจัดบรรยากาศทางวิชาการมี 11 พฤติกรรม พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่เป็นอยู่จริงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ พฤติกรรมภาวะผู้นำที่จำเป็นต้องพัฒนา วิธีการพัฒนา แผนการพัฒนา กระบวนการพัฒนา มี 4 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่ต้องการพัฒนา ขั้นที่ 2 การเตรียมการพัฒนา ขั้นที่ 3 การพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ขั้นที่ 4 การประเมินผลการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนา พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

³ รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ABSTRACT

This research aimed to study both the desirable and the actual academic leadership behaviors in order to create the model and to assess the model of the development of the academic leadership behaviors of Heads of Foreign Languages Department in Schools under the Secondary Educational Service Area Office 31. The research consisted of 4 procedures: 1) studying the desirable academic leadership behaviors 2) studying the actual academic leadership behaviors 3) creating the model and 4) assess the model's appropriateness and feasibility using a questionnaire for collecting data and using content analysis as well as the calculation of mean and standard deviation for data analysis

Research findings showed that

1. The 3 aspects of the desirable academic leadership behaviors of Heads of Foreign Languages Department in Schools under the Secondary Educational Service Area Office 31 were: 1) Curriculum and learning management which consisted of 8 behaviors of the creation of school curricula and 10 behaviors of learning management; 2) 6 behaviors of learning management supervision; 3) 11 behaviors of academic atmosphere management

2. The 3 aspects of the actual academic leadership behaviors of Heads of Foreign Languages Department in Schools under the Secondary Educational Service Area Office 31 were practiced in a high level when considered both in general and in each particular aspect.

3. The 6 elements of the model of the development of the academic leadership behaviors of Heads of Foreign Languages Department in Schools under the Secondary Educational Service Area Office 31 were principles, objectives, the leadership behaviors which needed development, development methods, development plans and development procedures which consisted of 4 steps: studying the academic leadership behaviors which needed development, preparing for the development, developing the academic leadership behaviors and assessing the development results.

4. The model of the development of the academic leadership behaviors of Heads of Foreign Languages Department in Schools under the Secondary Educational Service Area Office 31 was in a high level in terms of its appropriateness and feasibility.

Keywords : The Model for the Development , Academic Leadership Behaviors, Heads of Foreign Languages Department

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาไทยให้ประสบความสำเร็จในสภาพที่เป็นยุคไร้พรมแดน ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่งเทคโนโลยีสารสนเทศ จากการเจริญเติบโตของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรม ส่งผลให้ประชาชนจะต้องมีการพัฒนาปรับให้ทันยุคตามสมัยอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อการปรับใช้กับการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2555 ไว้อย่างชัดเจนในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนการพัฒนาคุณภาพครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551 : 45-55) ซึ่งในการพัฒนาสิ่งเหล่านี้ต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยอาศัยเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการแสวงหาความรู้และพัฒนาความคิดการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก กระทรวงศึกษาธิการจึงตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อให้คนไทยมีความรู้สามารถสื่อสารได้ ตอบสนองความเป็นภาษาสากลตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 1) คือ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก สามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลกนำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น สามารถเรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษา

และวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมทั้งสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น มีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต สำหรับภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน หรือ ภาษาอื่น ๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชา และจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสมตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 190)

ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐานพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีร้อยละคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานทุกระดับชั้น ผลวิเคราะห์ดังกล่าว สรุปได้ว่า ผลยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ควรหาทางสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาให้มากยิ่งขึ้น (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. ออนไลน์. 2554). โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบปัญหาผลสัมฤทธิ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานเช่นเดียวกัน จึงควรหาทางสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาให้มากยิ่งขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31. ออนไลน์. 2554).

จากสภาพของปัญหาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในฐานะผู้นำที่ทำหน้าที่และปฏิบัติงานโดยตรงในการบริหารงาน ต้องให้ความสำคัญถึงการบริหารงานวิชาการ ผลของการบริหารงานจะเกิดประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำที่มีความเป็นภาวะผู้นำทั้งสิ้นตามความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน หากพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ยังไม่ได้รับการส่งเสริมหรือพัฒนาอาจส่งผลต่อปัญหาด้าน

การจัดการเรียนการสอนภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของโรงเรียนได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นมูลเหตุของการทำวิจัย และยังไม่เคยมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่พึงประสงค์พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่เป็นอยู่จริง เพื่อนำมาวิเคราะห์สร้างรูปแบบและประเมิน ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผลการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ คือ รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่พึงประสงค์ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่เป็นอยู่จริงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31
3. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31
4. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่าง

ประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 31 แบ่งการศึกษาวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่พึงประสงค์ แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ รวม 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประเด็น ในการสัมภาษณ์ คือ พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่พึงประสงค์ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 3) การจัดบรรยากาศทางวิชาการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่เป็นอยู่จริง ประชากร ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำนวน 50 คน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 50 คน และครูผู้สอนวิชาภาษาต่างประเทศ 50 คน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 31 รวม 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ดำเนินการโดยกำหนดพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ 2 - 3 อันดับสุดท้ายของแต่ละด้านจากค่าเฉลี่ยระดับปฏิบัติเป็นพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่อยู่ในเกณฑ์ต้องพัฒนา

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 31 แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินรูปแบบ 1 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ซึ่งผู้วิจัยศึกษากรอบแนวคิด ดังนี้

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ

ศึกษาโดยการใช้แนวคิดพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของ Glickman, Stephen และ Ross-Gordon (2007 : 47) ; Doyle และ Rice (2002 : 49-52) ; Chell (2001 : 9) ; Cheng (2002 : 103-104) ; Krug (1992 : 4-6) ; Heck, Larsen และ Marcoulides (1990 : 95) ; Davis และ Thomas (1989 : 18-39) ; Ubben, Hughes และ Norris (2001 : 97-99) ; Hallinger และ Murphy (1985 : 217-247) ; Moomaw (1984 : 22-28) ; Bossert (1988 : 330-384) ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์งานและบริบทเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และครอบคลุมวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการใกล้เคียงกันมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ได้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการหลัก 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดบรรยากาศวิชาการ

2. รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ

ศึกษาโดยการใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบ ดังนี้ Keeves (1988 : 561-565)

; Dessler (2002 : 134-155) ; Millovich และ Boudreau (1994 : 494) ; Rogoff (1987 : 16) ; Nadler (1989 : 11-13) ; Brown และ Moberg (1980 : 16-17) ; Getzels และ Guba (1988 : 173) ซึ่งในรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่จำเป็นต้องพัฒนา วิธีการพัฒนา แผนการพัฒนา กระบวนการพัฒนา

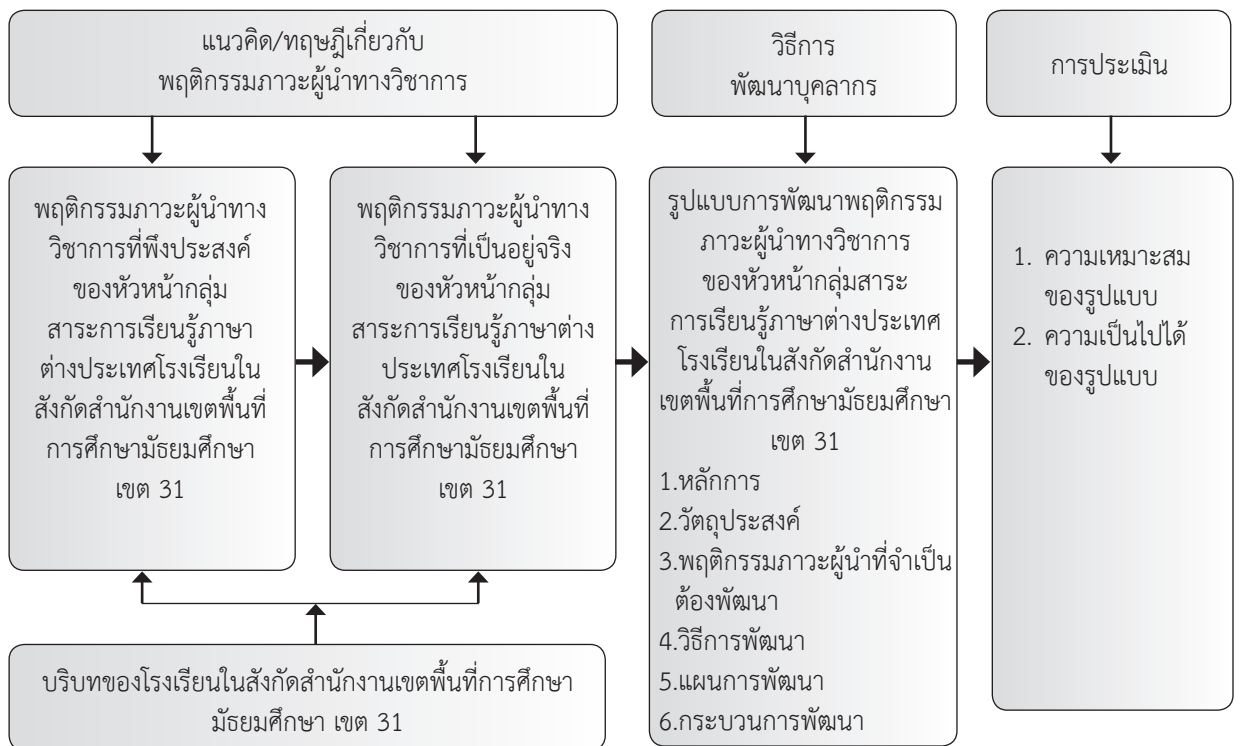
3. การตรวจสอบเพื่อประเมินรูปแบบ

ศึกษาโดยการใช้กรอบแนวคิดของ Eisner (1976 : 96-104) ; Madaus, Scriven และ Stufflebeam (1983 : 399-402) : รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ (2548 : 17-18) ซึ่งประกอบด้วย ความเหมาะสม ความเป็นไปได้โดยพิจารณาของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบที่สร้างขึ้นของผู้วิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 แสดงได้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้ง 4 ข้อ ได้แก่ เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นอยู่จริง เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนา และเพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่พึงประสงค์ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่ามีพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่พึงประสงค์ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มี 8 พฤติกรรม การจัดการเรียนการสอน มี 10 พฤติกรรม ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มี 6 พฤติกรรม ด้านการจัดบรรยากาศทางวิชาการ มี 11 พฤติกรรม

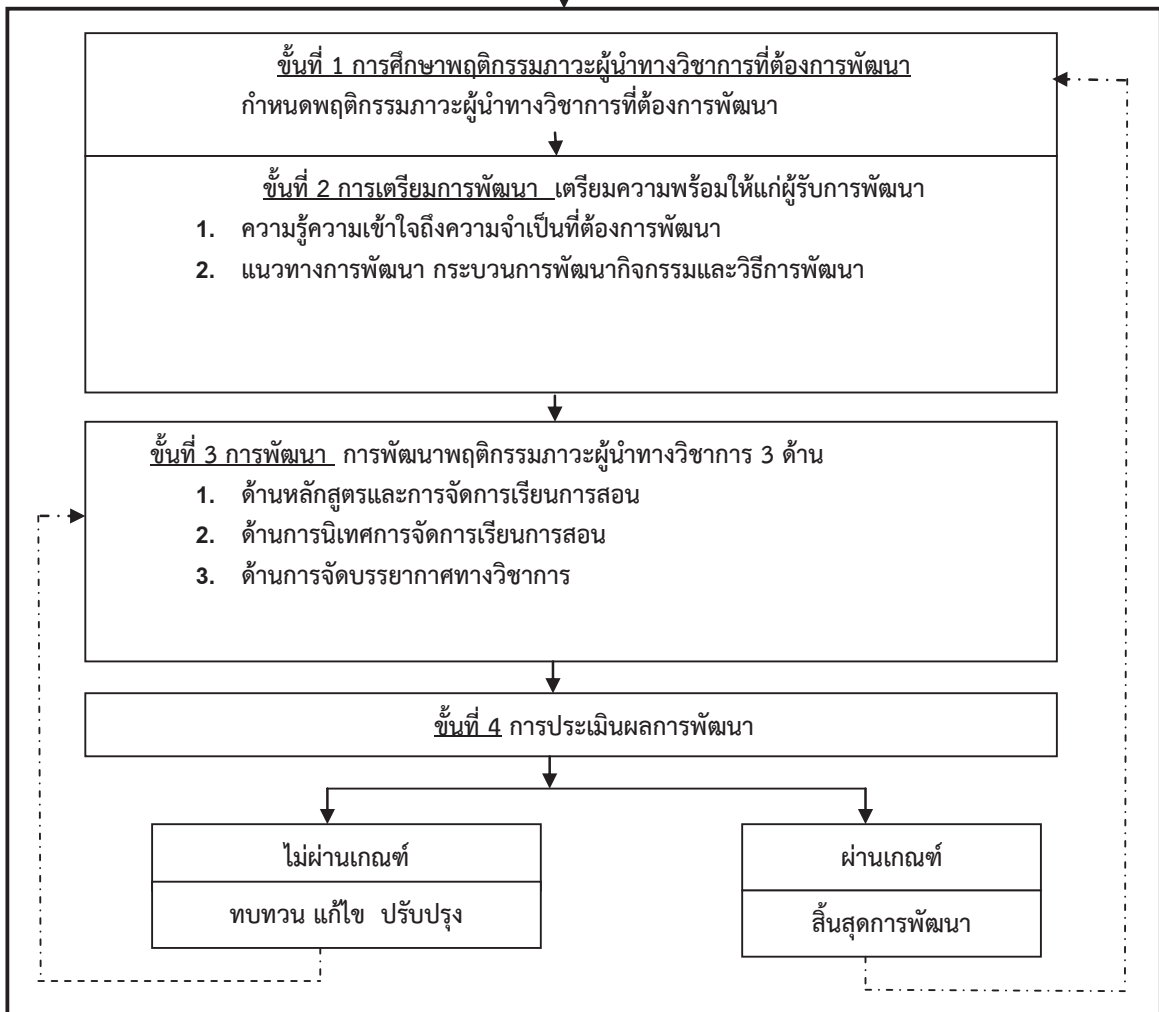
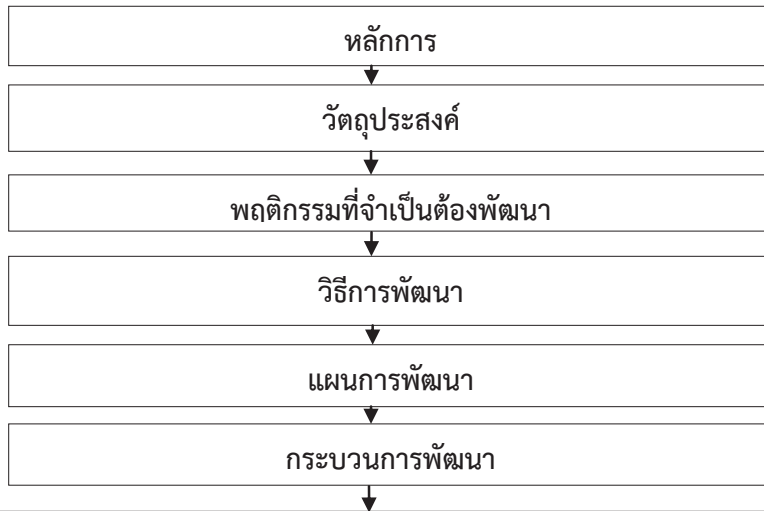
2. พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่เป็นอยู่จริงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน

3. รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ของรูปแบบ พฤติกรรมภาวะผู้นำที่จำเป็นต้องพัฒนา วิธีการพัฒนา แผนการพัฒนา และกระบวนการพัฒนา ในส่วนแผนการพัฒนา มี 3 แผน ดังนี้ แผนที่ 1 แผนพัฒนาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน แผนที่ 2 แผนพัฒนาด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน แผนที่ 3 แผนพัฒนาด้านการจัดบรรยากาศทางวิชาการ กระบวนการพัฒนา มี 4 ชั้น ดังนี้ ชั้นที่ 1 การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่ต้องการพัฒนา ชั้นที่ 2 การเตรียมการพัฒนา ชั้นที่ 3 การพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ชั้นที่ 4 การประเมินผลการพัฒนา

รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของ
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31

4. รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่พึงประสงค์ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 มี 3 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดบรรยากาศทางวิชาการ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Krug (1992 : 4-6) กล่าวว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดพันธกิจ การจัดการหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน

2. พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่เป็นอยู่จริงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31

2.1 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 32 -96) กล่าวว่า ผู้บริหารควรศึกษาหลักสูตรแกนกลาง เพื่อทำความเข้าใจเป้าหมายของชาติเพื่อเข้าใจแนวทางในการปฏิบัติให้ชัดเจนยิ่งขึ้นถึงแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความเหมาะสมตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น อาจเป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นด้วยความร่วมมือของชุมชนของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมจัดทำหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่หลากหลาย สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่ม

สาระการเรียนรู้และสอดคล้องกับหลักสูตรโดยเน้นความรู้ ทักษะและจิตพิสัย และ MacNeill, Cavanah และ Silcox (2003 : 187) กล่าวว่า พฤติกรรมทางวิชาการ ควรเน้นต่อการบริหารหลักสูตรการสอน การประเมินและมาตรฐาน (Focus on alignment of curriculum instruction, assessment and standard) ซึ่งความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน คือ เป้าหมายหลัก ผู้บริหารต้องใส่ใจในเรื่องหลักสูตรการสอนและการประเมินมาตรฐานอย่างจริงจัง

2.2 ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ วิไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2548 : 4) กล่าวว่า การนิเทศเป็นการกระตุ้นให้เกิดผลสำเร็จโดยผ่านตัวกลางหรือบุคคลอื่น เช่น ครู หรือ ผู้บริหาร เป็นกระบวนการนิเทศและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ วัชรรา เล่าเรียนดี (2550 : 3) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาที่เป็นความพยายามของบุคลากรทางการศึกษา ที่จัดกิจกรรมและให้บริการกับผู้บริหารและครูในทางตรงและทางอ้อมที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนของครู เพื่อเน้นประสิทธิผลในการเรียนการสอนของนักเรียน

2.3 ด้านการจัดบรรยากาศทางวิชาการ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การจัดบรรยากาศทางวิชาการควรทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานและการเรียนรู้ให้แก่ครูและนักเรียน ซึ่งผลของการวิจัย สอดคล้องกับ วิโรจน์ สารรัตน์ (2544 : 151-152) กล่าวว่า พฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงการคิดค้นวิธีที่จะหาสิ่งจูงใจในการทำงานและการเรียนรู้ให้แก่ครูและนักเรียน มีการกำหนดเกณฑ์การให้รางวัลการชมเชย เพื่อให้ครูและนักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานและการเรียนรู้เป็นการจัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ นอกจากนี้แนวคิดของ ทองหล่อ เดชไทย (2544 : 47-48) แสดงความคิดเห็นว่าบทบาทผู้นำจะมีความสำคัญกับการบริหารจัดการที่สามารถประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก รวมทั้งเป็นตัวกลางการเปลี่ยนแปลงโดยมุ่งเน้นที่สภาพแวดล้อมภายในคาดการณ์การพัฒนาของโลกภายนอกและประเมินผลกระทบ

3. การสร้างรูปแบบของการพัฒนาพฤติกรรมภาวะ

ผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 มี 6 ประการ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ พฤติกรรมจำเป็นต้องพัฒนา วิธีการพัฒนา แผนการพัฒนา และ กระบวนการพัฒนา ซึ่งกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ ทั้ง 4 ขั้นตอน จัดลำดับความสำคัญ วิเคราะห์งาน เป็นขั้นตอน ทำให้ทราบว่า มีความจำเป็นต้องได้เข้าสู่กระบวนการพัฒนามากน้อยเพียงใด ดังกล่าว สอดคล้องกับ Flippo (1984 : 114) กล่าวว่า การวิเคราะห์งานเป็นกระบวนการศึกษา และรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงาน อะไร ทำอย่างไร เพื่ออะไร แนวคิดของ Casteller และ Young (2000 : 183 – 195) กล่าวถึง รูปแบบของกระบวนการพัฒนาบุคลากร ระยะเวลาที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาในส่วนที่ขาด ระยะเวลาที่ 2 การออกแบบวางแผนการพัฒนาโดยจะให้รายละเอียดเนื้อหา วิธีการพัฒนาลักษณะโปรแกรมเหมาะกับผู้ใช้รับการพัฒนาแบบใด ระยะเวลาที่ 3 การดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม โดยการพิจารณาปัจจัยที่ใช้ในการพัฒนาแต่ละออกแบบการพัฒนาในแต่ละกิจกรรมที่นำไปใช้ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพียงใด ระยะเวลาที่ 4 การประเมินผลการพัฒนาตามโปรแกรม เพื่อนำผลที่ได้จากการนำโปรแกรมไปใช้นำมาปรับปรุงแก้ไข เป็นข้อมูลในการตัดสินใจที่จะนำโปรแกรมการพัฒนามาใช้ในครั้งต่อไป

4. การประเมินรูปแบบการพัฒนา สำหรับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 โดย ผู้เชี่ยวชาญ 15 คน พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก เนื่องจากมีกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน โดยยึดหลักการของรูปแบบที่เน้นการวิเคราะห์หาความจำเป็นในการได้รับการพัฒนา มุ่งให้ผู้เข้ารับการพัฒนา มีความรู้ ทักษะสามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารได้อย่างเหมาะสม วิธีการสามารถเลือกวิธีการโดยองค์การหรือพัฒนาตนเองและมีการประเมินผลการพิจารณาอย่างเป็นระบบจึงได้รับการประเมินว่าเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มาก

ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลที่ได้ศึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้และการปรับปรุงงานวิจัย เรื่องรูปแบบพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 เพื่อให้ผู้ที่มีความประสงค์ที่จะนำไปใช้ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปเชิงเนื้อหา หลักการ แต่ยังไม่มีการนำไปใช้ในการพัฒนาจริง ดังนั้น ควรนำรูปแบบดังกล่าวไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31

ควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทองหล่อ เดชไทย. (2544). **ภาวะผู้นำ: เพื่อการบริหารคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ = Leadership for excellent quality management**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์. (2548). **การพัฒนารูปแบบการบริหารคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2548). **หลักการนิเทศการศึกษา**. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีโรจน์ สารรัตน์นะ (2544). **โรงเรียนองค์การแห่งการเรียนรู้รอบแนวคิดเชิงทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทิพย์วิสุทธิ.
- วีชรา เล่าเรียนดี (2550). **การนิเทศการสอน**. นครปฐม มหาวิทยาลัยศิลปากร : วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2554). **รายงานสรุปผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (สทศ.)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.niets.or.th/index.php/research_th/view/8 [16 ตุลาคม 2555].
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. (2554). **รายงานสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน O-NET, NT**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.mattayom31.go.th/index.php?option=com_content&view=category&id=48&Itemid=111 [3 พฤษภาคม 2556].
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวง ศึกษาธิการ. (2551). **แนวทางการจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์การศึกษา : ระเบียบวาระแห่งชาติ (2551 – 2555)**. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.
- Brown, W. B. and D. J. Moberg. (1980). **Organization theory and management : A macro approach**. New York : John Wiley and Sons.
- Bossert, A. (1988). **Leadership in organization**. Eagle wood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Casterller, W. B. and J. P. Young. (2002). **The human resource function in educational administration**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Cheng, Y.C. (2002). "Leadership and strategy." In Brush, T. and Bell, L., eds. **The principles and practice of educational management**. London : Paul Chapman Publishing.
- Chell, Jan. (2001) **Introducing Principal to the Role of Instructional Leadership** : A Summary of Master's Project, [online]. Available : [http:// www.ssta.sk.ca/research/leadership/95-14.html](http://www.ssta.sk.ca/research/leadership/95-14.html). [Retriedve May 30, 2014].
- Davis, Gary A. and Margaret A. Thomas. (1989). **Effective schools and effective teachers**. Allyn and Bacon.
- Dessler, Gray. (2002). **A framework for human resource management**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Doyle, E.M.and Rice, D.M. (2002). "A model of instructional leadership". **Principal Leadership**. November.
- Eisner, Elliot W. (1976). "Educational connoisseurship and criticism : Their form and functions in education evaluation." **Journal of Aesthetic Education**. 10(3) : 192-193.
- Flippo, E. B. (1984). **Personal management**. 6th ed. New York : McGraw-Hill.
- Getzels, J. W. and E. G. Guba. (1988). **Social behavior and the administration process school review**. Chicago : The University of Chicago Press.
- Glickman Carl D. S.P. and Ross-Gordon, J.M. (2007). **Supervision and Supervision and Curriculum Development**. 135-148. **Instructional Leadership : A Developmental approach**.(7th Ed.).Boston : Allyn & Bacon.

- Hallinger, E., & Heck, S. (1996). **Educational leadership: culture and diversity**. Gateshead: Athenaeum Press
- Heck, R.H., T. Larsen and G. A. Marcoulides. 1990). "Examining contextual differences in the development of instructional and school achievement" **Urban Review**. 22(40) : 247-265.
- Keeves, P. J. (1988). **Educational research, methodology and measurement : An international handbook**. Oxford : Pergamon.
- Krug, R. E. (1992). **Leadership and performance beyond expectations**. New York : The Free.
- MacNeill, N., R. Cavanah and S. Silcox. (2003). "Beyond instructional leadership : Toward pedagogic leadership." **In Educational Research, Risks & Dilemmas, Dec 1, 2003**. Auckland, New Zealand : The New Zealand Association for Research in Education.
- Madaus, Gorge F., Micheal S. Scriven and Danial L. Stufflebeam. (1983). **Evaluation models viewpoints on educational and human services evaluation**. Boston : KhunverNijhoft.
- McCauley, C. D. and others. (1988). **The center for creative Leadership handbook of leadership development**. New Jersey : Bass.
- Milkovich, G. T. and J. W. Boudreau. (1994). **Human resource management**. Illinois : Irwin.
- Moomaw, W. E. (1984). " Participatory Leadership Strategy" **In Leadership Roles of Chief Academic officers**. 124. San Francisco : Jossey – Ban.
- Nadler, L. (1989). **Developing human resource**. 3rd ed. San Francisco : Jossey-Bass.
- Rogoff, R. L. (1987). **Managing educational change**. London : University of London
- Ubben, G. C., Hughes, L. W., & Norris, C. J. (2001). **The principal: creative leadership for effective School**. Boston: Allyn & Bacon.

